

POSUDEK NA DIPLOMOVOU PRÁCI

Jméno diplomanta:	Natálie Rumlenová
Téma práce:	Redefinice trestného činu znásilnění
Rozsah práce	85 stran
Datum odevzdání práce:	16.5.2024
Vedoucí diplomové práce:	JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Mgr. Marek Dvořák, Ph.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu:

Diplomantka si za téma své práce zvolila problematiku, která nepatří k častým tématům kvalifikačních prací. Je tomu tak zejména proto, že jde o problematiku, která je v souvislosti s kritikou současné právní úpravy a s tendencemi po redefinici znaků skutkové podstaty v poslední době předmětem diskusí v odborné i v laické veřejnosti, často rozporných a emotivních. Proto je rozhodně třeba diplomovou práci, věnovanou problematice znaků znásilnění (a dalších sexuálních trestných činů) považovat za určitě aktuální, žádoucí a potřebnou.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody:

Problematika sexuálních trestných činů, a zejména trestného činu znásilnění, je předně náročná na zpracování pramenného materiálu, protože v souvislosti se shora uvedenými diskusemi nejsou názory odborné veřejnosti na řešení některých problémů zdaleka konzistentní a rovněž judikatura v tomto ohledu prošla zásadním vývojem. Náročná je práce ovšem i na vlastní zpracování, protože vyžaduje poměrně hluboké znalosti nejen samotných analyzovaných institutů, ale obecných základů trestní odpovědnosti vůbec. Metoda deskripce, kritické analýzy a syntézy, jakož i metoda komparace, které diplomantka zvolila, odpovídají předmětu práce a vytyčeným cílům.

3. Formální a systematické členění práce:

Diplomantka se nejprve věnuje otázkám vývoje právních koncepcí sexuálních deliktů a zejména vývoji právní úpravy znásilnění. Na to navazuje kritická analýza tzv. istanbulske úmluvy a rozbor současné právní úpravy se zaměřením na její problematické prvky. Jádrem práce pak je kapitola věnovaná otázkám redefinice trestného činu znásilnění a souvisejícím systémovým opatřením. Práci pak uzavírá komparace s vybranými zahraničními právními úpravami. Systematika členění práce je proto zcela logická a plně funkční.

4. Vyjádření k práci

Práci lze celkově hodnotit jako rozhodně zdařilou. Velmi pěkně je zpracován pohled na vývoj právních názorů na zkoumanou problematiku. Vývojové tendence právní úpravy a její klíčové mezníky jsou identifikovány správně. Výklad zákonných znaků současné právní úpravy je zpracován velmi pečlivě, s příkladným využitím poznatků z odborné literatury a z judikatury. Chvályhodně se diplomantka zaměřuje zejména na některé problematické otázky (kladení odporu, stav „zamrznutí“, pojem bezbrannosti, problematika „srovnatelnosti“ forem pohlavního styku aj.), resp. na vzájemný vztah některých sexuálních deliktů (zde zejména sporný poměr znásilnění a sexuálního nátlaku). Velmi pěkně je zpracována kritická analýza Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí z roku 2011 (tzv. istanbulska úmluva). Výstižně jsou identifikovány základní sporná místa, zejména zastírání přirozených rozdílů mezi muži a ženami, relativizace institutu tradiční rodiny, kulturně a historicky podmíněná koncepce „genderu“, tendence ke stereotypům a k diskriminaci žen a k jejich podřízenému postavení v rodině a ve společnosti. Důvodná je výtku diplomantky stran nepřesného překladu tohoto výrazu v odborné literatuře. Souhlasit třeba s diplomantkou v tom, že sebelepší právní úprava nemůže nahradit nedostatky v reálných materiálních aktivitách, opatřeních a institutech, směřujících k ochraně objektu násilí a k prevenci. Pokud jde o kritické hodnocení stávající právní úpravy, pak kritika předsudků a mýtů, spojených se znásilněním, je

přesvědčivá. Přisvědčit třeba názoru, že pokud jde o požadavky orgánů činných v trestním řízení na prokázání kladení odporu, pak tyto byly překonány pozdější judikaturou. Rovněž i stav tzv. zamrznutí“ je současnou judikaturou považován za stav bezbrannosti. Zajímavá je partie srovnávající analýzu provedenou centrem pro oběti domácího a sexuálního násilí ProFem a Legal Data Hub. Za zdařilou třeba považovat rovněž kapitolu věnovanou vládnímu návrhu rekonstrukce, založenému na koncepci nesouhlasu („ne znamená ne“). Odlišnosti v současné a v navrhované právní úpravě, resp. důsledky těchto rozdílů, jsou popsány správně a přehledně. S diplomantkou rovněž třeba souhlasit v pochybnostech, zda odlišení „penetrativních“ forem a „nepenetrativních“ forem, resp. zda rozštěpení trestného činu znásilnění na znásilnění a sexuální útok, přispěje k přehlednosti právní úpravy. V neposlední řadě pak třeba kvitovat pečlivě a přehledně zpracovanou komparaci s právní úpravou SRN, Španělska a Švédska.

Celkově lze předloženou diplomovou práci rozhodně hodnotit jako zdařilou. Diplomantka především prokázala výbornou orientaci nejen v samotné právní úpravě zkoumané problematiky, ale rovněž v poměrně bohatém okruhu literárních prací a judikatury, které se této problematice věnují. Kladem práce nesporně je systematika výkladu, pečlivost, náležitá hloubka a odborná úroveň zpracování, jakož i velmi dobré vyjadřování a formulování vlastních myšlenek a závěrů. Text práce je zpracován srozumitelně a přehledně. S prameny diplomant pracuje samostatně, příkladně a naprosto efektivně.

Závěr: předložená diplomová práce po obsahové i po formální stránce splňuje požadavky na ni kladené a je způsobilým podkladem pro ústní obhajobu.

Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce byl splněn výborně.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství.	Kritická analýza názorů prezentovaných v odborné literatuře a v judikatuře prokazuje samostatný přístup.
Logická stavba práce	Práce má logickou strukturu, počínaje otázkami obecnými, přes rozbor zkoumaných institutů až po formulaci závěrů.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Účelné využití poznatků z literárních pramenů a z judikatury. Hojně jsou zastoupeny práce zahraničních autorů. Veškeré prameny, citace i odkazy jsou důsledně vyznačovány.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka provedeného rozboru zkoumané problematiky rozhodně odpovídá zaměření a cílům práce.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Z formálního hlediska je text práce zpracován velmi dobře.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úroveň zpracování jsou velmi pěkné.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Výborně.
Otázky k zodpovězení při obhajobě	V čem diplomantka spatřuje rozdíl mezi pojmy „gender“ a „pohlaví“?

V Praze dne 22.5.2024

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
vedoucí diplomové práce